УДК 658.1:657.1
Очеретько Л.М.[1], Костіна А.С.[2]
[1] канд. екон. наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»
[2] студ. гр. ФЕУ- 611 НУ «Запорізька політехніка»

УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ВИРОБНИЧИХ ПІДПРИЄМСТВ

Розвиток і поліпшення обліку фінансових результатів діяльності виробничих підприємств спричинений удосконаленням комп'ютерної техніки і комунікаційного середовища, методології й організації бухгалтерського обліку як основного інформаційного джерела про витрати та доходи підприємства [1].

Управління виробничими підприємствами характеризується великими обсягами інформації, яку необхідно щоденно обробляти, складною системою обліку, контролю та аналізу отриманої інформації, складними інформаційними зв'язками всередині підприємства та із зовнішнім середовищем. Тому важливою проблемою є розробка на підприємстві раціонального потоку інформації, складовими якого є такі етапи:

- виявлення інформаційних потреб з боку споживачів та повне їхнє задоволення;
- відповідність способів задоволення потреб запитам споживачів;
- відображення в системі інформації облікових даних про використання всіх видів ресурсів в процесі господарської діяльності;
- усунення дублювання даних первинної документації;
- швидкість обробки і передачі інформації для оперативного управління та складання звітності виробничого підприємства.

Вагомий внесок у теоретичні дослідження проблем обліку фінансових результатів зробили вітчизняні вчені-економісти Власова Н.О., Вороніна О.О., Борович О.В., Вознюк Г.Л., Костенко Ю.О., Бутинець Ф.Ф., Левицька О.О., Загородній А.Г., Петрович Й.М., Лежненко Л.І., Ткаченко Н.М., Червінська С.Л., Олійничук О.І., Прохар Н.В., Ратушна О.П., Скрипник М.Є., Труфіна Ж.С та інші. Науковці знаходили нові проблеми обліку фінансових результатів та шляхи їхнього вирішення.

Процес визначення фінансових результатів є невід'ємною складовою облікової та управлінської інформації, тож без залучення всіх економічних циклів підприємства він є неможливим, через що важливого значення набуває розмежування та регламентація потоків інформації про об'єкти обліку.

Обмін обліковою та виробничою інформацією між структурними підрозділами виробничого підприємства є дуже складним та багатогалузевим. Економіст з нормування праці займається розрахунком норм виробітку та розцінок за видами робіт. Оскільки виробнича діяльність може бути досить різноманітною галуззю, то тарифні ставки для розрахунку розцінок за видами робіт залежать від виду робіт і виду продукції, яка виготовляється. Інформацію про сортиментну структуру надає інженер-технолог підприємства. Розраховані розцінки передаються в бухгалтерію виробництва. Від головного економіста в бухгалтерію поступає інформація про об'єм виконаних виробничих робіт та виготовленої продукції. За виконану роботу на основі розцінок працівникам нараховується заробітна плата і ця інформація передається в центральну бухгалтерію бухгалтеру з оплаті праці, де проводиться зведення даних за всіма виробничими ділянками та апаратом управління і складається зведена звітність для головного бухгалтера. Бухгалтер виробництва проводить також аналітичний облік виконаних

виробничих робіт і дані передає бухгалтеру з обліку руху виробничої продукції, який в свою чергу складає зведену звітність по всіх виробництвах і передає дані головному бухгалтеру. Для виплати заробітної плати інформація передається бухгалтеру з обліку розрахункових операцій та касиру, а потім зведені дані до головного бухгалтера.

Процес обміну інформацією між різними користувачами є досить складним. Тому для вирішення проблем, пов'язаних із забезпеченням керівництва підприємства повною, правдивою та неупередженою інформацією для прийняття управлінських рішень є створення моделі обліково-аналітичного забезпечення формування фінансових результатів діяльності виробничих підприємств.

Концептуальним підходом до побудови такої моделі є її структура, яка складається з блоків, що відповідають процесам виробничої діяльності галузі підприємства: виробництво, збут. Процес виробництва є поетапним і залежить від галузі підприємства. Процес постачання на виробничих підприємствах, зазвичай складається з придбання інструментів, пального, запасних частин для машин та механізмів, задіяних у процесі виробництва. Тому в даній моделі окремо не виділятимемо блок постачання як процес виробничої діяльності підприємства.

Інформаційна модель забезпечення інформацією процесу управління підприємством складається з основних інформаційних блоків внутрішнього середовища: виробництва та збуту. Зв'язок з зовнішнім середовищем відбувається через інформаційні зв'язки з постачальниками та покупцями.

Ці блоки взаємопов'язані між собою та несуть потоки інформації, які характеризуються напрямком та належністю до конкретних функцій управління, відношенням до процесу виробництва та збуту готової продукції. Інформаційні потоки несуть інформацію про плани діяльності підприємства, про наукові розробки, нові технології, юридичну, комерційну та іншу інформацію. А блоки виробництва та збуту подають фактичну інформацію про діяльність виробництва і про збут готової продукції. Таким чином, модель формування фінансових результатів діяльності виробничих підприємств на основі інформаційних потоків дозволить розв'язувати функціональні задачі управління, забезпечувати керівництво повною та достовірною інформацією про виробничі процеси та формувати фінансову звітність.

За ринкових умов суттєво зростає роль і значення фінансових результатів в розвитку підприємства, докорінно змінюється як порядок, так і обґрунтованість їхнього визначення в системі фінансового та внутрішньогосподарського обліку. Управління підприємством вимагає систематичної інформації про операційну, фінансову та інвестиційну діяльність та пов'язаних з такою діяльністю витрат, доходів і результатів.

Саме тому, виникає необхідність перегляду методики та організації формування фінансових результатів господарюючих суб'єктів.

Скрипник М.Є. в дисертаційному дослідженні зазначає, що методика фінансового обліку відповідно до чинних П(С)БО передбачає, що облік собівартості реалізованої продукції, доходів від реалізації готової продукції та фінансових результатів від її реалізації ведеться узагальнено на синтетичних рахунках 901 «Собівартість реалізованої готової продукції», 701 «Дохід від реалізації готової продукції» та 791 «Результат операційної діяльності». Проте цієї інформації недостатньо для задоволення потреб користувачів облікової інформації різних рівнів управління, яким необхідно визначати та обліковувати собівартість та доходи від реалізації за місцями виникнення доходу, групами та асортиментом продукції, а також категоріями покупців. Виходячи з цього, запропоновано вести облік доходів, витрат та фінансового результату від реалізації продукції з використанням аналітичних субрахунків. Деталізація субрахунку 791 «Результат операційної діяльності» за субрахунками першого, другого, третього та четвертого порядків дає можливість визначити найбільш прибуткові види готової продукції і вилучити з виробництва (або скоротити обсяг) малорентабельні [2].

Для вирішення завдання відображення фінансових результатів в обліку Олійничук О.І. пропонує введення відповідних аналітичних рахунків до рахунка 791 «Результат операційної діяльності», а саме: 7911 «Результат основної діяльності» і 7912 «Результат іншої операційної діяльності». Відображення господарських операцій на аналітичних рахунках 7911 і 7912 дозволить без додаткових затрат отримати інформацію стосовно результатів основної й іншої операційної діяльності, а також динаміки їхніх показників для забезпечення потреб ефективного менеджменту [3].

Труфіна Ж.С. при розробці робочого плану рахунків пропонує передбачати до субрахунку 791 «Результат операційної діяльності» субрахунки другого порядку: 791.1 «Результат основної діяльності» та 791.2 «Результат іншої операційної діяльності». Це надасть можливість виявляти фінансові результати окремо від основної та іншої операційної діяльності, що необхідно для поглиблення аналізу структури фінансових результатів, розрахунку меж беззбитковості основної операційної діяльності та обґрунтування управлінських рішень [4].

Проаналізувавши дослідження та пропозиції науковців, ми пропонуємо використовувати аналітичні субрахунки до рахунка 79 «Фінансові результати» за вищенаведеними пропозиціями Олійничука О.І та Труфіної Ж.С, адже на нашу думку, вони є найбільш зручними та допоможуть вирішити проблеми щодо отримання інформації стосовно результатів основної і іншої операційної діяльності більш деталізовано і класифіковано за етапами виробництва та його видами. В свою чергу, це допоможе поглибити аналіз

структури фінансових результатів та зробити його більш конкретизованим та прозорим.

Чітке розмежування результатів за видами діяльності має принципове значення для оцінки фінансово-господарської діяльності підприємства, його стратегічного розвитку, що доводить доцільність та важливість розподілу доходів, витрат і фінансових результатів в розрізі операційної, фінансової та інвестиційної діяльності. Така інформація буде корисною керівництву підприємства для оцінки ефективності фінансово-господарської діяльності, а також для прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Лежненко Л.І. Облік і аудит формування фінансових результатів (на прикладі хлібопекарних підприємств України). – автореферат дис… на здобуття наукового ступеня к.е.н. зі спец. 08.00.09 – Бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності). ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана». Київ, 2007. 21с.

2. Скрипник М.Є. Облік і аналіз фінансових результатів в управлінні виробничим підприємством. – автореферат дис… на здобуття наукового ступеня к.е.н. за спец. 08.00.09 – бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності). – Київський національний торговельно-економічний університет, Київ, 2014. 25с..

3. Олійничук О. І. Організаційно-методичні аспекти обліку фінансового результату операційної діяльності підприємств. Інноваційна економіка. 2010. №2 (16). С.114–120.

4. Труфіна Ж.С. Облік і контроль формування фінансових результатів операційної діяльності підприємств: теорія, методика, організація. – автореферат дис…на здобуття наукового ступеня к.е.н. за спец. 08.00.09 – Бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності). Державна академія статистики, обліку та аудиту Держкомстату України. Київ. 2010. 23 с.